Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Το κτίριο Eastman: ένα διαμάντι της κληρονομιάς των Βρυξελλών για το Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας

ΣΥΝΟΨΗ

Το κτίριο Eastman, που βρίσκεται στην καρδιά της γειτονιάς Léopold και κοντά στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, στεγάζει το Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας, το οποίο θα ανοίξει τις πόρτες του στο κοινό μέσα στο δεύτερο εξάμηνο του 2016. Η επιλογή και η ανακαίνιση αυτής της παλαιάς οδοντιατρικής κλινικής επιτρέπει να αναδειχθεί η ιστορία αυτού του ξεχωριστού κτιρίου της κληρονομιάς των Βρυξελλών και της Ευρώπης. Έχοντας ως ιδρυτή τον George Eastman, ο οποίος ίδρυσε επίσης την εταιρεία Kodak, η οδοντιατρική κλινική κατασκευάστηκε το 1935 στο πάρκο Léopold, που ήταν τόπος επιστημονικής δραστηριότητας αλλά και αναψυχής από τα τέλη του 19ου αιώνα. Το κτίριο χρησιμοποιήθηκε, με τη σειρά, ως δημόσια κλινική, τόπος διδασκαλίας και οίκος ανάπαυσης, ενώ το 1985 μισθώθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προκειμένου να στεγαστούν διοικητικές υπηρεσίες, ένα τυπογραφείο και ένας βρεφονηπιακός σταθμός. Με την πάροδο των ετών, άλλα ευρωπαϊκά όργανα όπως ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής ή το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο πέρασαν επίσης από το κτίριο. Το 2009, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισε να στεγαστεί στο κτίριο αυτό, ύστερα από μια φιλόδοξη ανακαίνιση και επέκταση, το Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας. Αποστολή του είναι να παρουσιάσει την ιστορία της Ευρώπης κατά τους δύο τελευταίους αιώνες μέσα από μια σαφώς νέα μουσειογραφική προσέγγιση. Έτσι, το κτίριο Eastman συνεχίζει με διαφορετικό τρόπο να υπηρετεί την αποστολή του ως χώρος διαπαιδαγώγησης και υποδοχής.

Πηγή: Atelier d'architecture Chaix & Morel et Associés, Paris JSWD, Köln Image: © E.Young / AACMA - JSWD.

Περιεχόμενα του σημειώματος:

- George Eastman, φιλάνθρωπος
- Το πάρκο Léopold και η οδοντιατρική κλινική
- Η κλινική Eastman, χώρος επιστήμης και αλληλεγγύης
- Η κλινική και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Τα στάδια μιας μετατροπής
- Το έργο του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας
- Βασική βιβλιογραφία

EPRS | Υπηρεσία έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου
Συγγραφείς: Philippe Perchoc και Étienne Deschamps
Υπηρεσία έρευνας για τους βουλευτές και Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας
Φεβρουάριος 2016
PE 577.957

EL
(or. FR)

George Eastman, φιλάνθρωπος

Ο George Eastman γεννήθηκε στη Waterville (Πολιτεία της Νέας Υόρκης, Ηνωμένες Πολιτείες) το 1854. Έμεινε ορφανός από μικρός και άρχισε να εργάζεται από ηλικία 14 ετών στον κλάδο των ασφαλίσεων και σε συνέχεια σε τράπεζες. Όμως, η συνάντησή του με τη φωτογραφία τού έδωσε τη δυνατότητα, δέκα χρόνια αργότερα, να ανακαλύψει την πραγματική του αποστολή. Εργάζεται μανιωδώς μέσα στην κουζίνα της μητέρας του για να απλουστεύσει τη χρήση της φωτογραφίας, αναπτύσσοντας μια διεργασία με ξηρή πλάκα, την οποία κατοχυρώνει με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας το 1880. Τέσσερα χρόνια αργότερα φέρνει επανάσταση στον κλάδο της φωτογραφίας και ανοίγει το δρόμο για τον κινηματογράφο, με την εφεύρεση του φωτογραφικού φιλμ σε ρολό. Ιδρύει την εταιρεία Kodak το 1888, η οποία βρίσκεται στην αρχή της περιουσίας του.

Ο George Eastman διακρίνεται έτσι για τη μεγάλη γενναιοδωρία του. Πράγματι, μοίρασε μεγάλο μέρος της περιουσίας του σε φιλανθρωπικά έργα, ενώ διένειμε το ένα τρίτο των μετοχών της επιχείρησής του στους εργαζομένους του, ανοίγοντας το δρόμο για τους μισθωτούς μετόχους. Συγκινημένος από την έλλειψη προσοχής και φροντίδων που δινόταν στο στόμα και στα δόντια των παιδιών που προέρχονταν από μη ευνοημένους κύκλους, ο Eastman χρηματοδοτεί τη δημιουργία ενός πρώτου οδοντιατρικού ινστιτούτου που εγκαινιάστηκε το 1917 στο Rochester (Πολιτεία της Νέας Υόρκης), στον τόπο του πρώτου εργοστασίου της Kodak. Το ινστιτούτο αυτό επιτρέπει να προσφέρεται δωρεάν οδοντιατρική φροντίδα στον πληθυσμό, ο δε Georges Eastman θα συνεχίσει το έργο του με τη δημιουργία άλλων ανάλογων ινστιτούτων στο Λονδίνο, τη Ρώμη, το Παρίσι, τη Στοκχόλμη και τις Βρυξέλλες. Πράγματι, το 1931, ο Eastman δωρίζει ποσό ύψους ενός εκατομμυρίου δολαρίων στην Επιτροπή Δημόσιας Πρόνοιας του Δήμου των Βρυξελλών προκειμένου να ανεγερθεί πρότυπο οδοντιατρικό ινστιτούτο προορισμένο να παρέχει δωρεάν φροντίδα στα φτωχά παιδιά της πόλης. Επιλέχτηκε οικόπεδο 2000 τ.μ. στις παρυφές του πάρκου Léopold, το δε κτίριο άρχισε να ανεγείρεται το 1934.

Το πάρκο Léopold και η οδοντιατρική κλινική

Το πάρκο Léopold, τόπος αφιερωμένος στις επιστήμες

Απομεινάρι της παλιάς κοιλάδας του Maelbeek, το πάρκο Léopold αρχικά, στα μέσα του XIXου αιώνα, ήταν ένας κήπος αγγλικού τύπου, αφιερωμένος στην αναψυχή και στην κοσμική κίνηση. Το κοινό ερχόταν ιδίως για να δει τη διαμόρφωση του τοπίου και τα αξιοπερίεργα που παρουσίαζε η Βασιλική Εταιρεία ζωολογίας, κηπευτικής και ανθοκομίας. Ωστόσο, στο γύρισμα του 20ού αιώνα ο Βέλγος βιομήχανος Ernest Solvay προτείνει να δημιουργηθεί στον χώρο αυτό μια Πόλη των Επιστημών. Πράγματι, ο Solvay είχε πάθος για τις επιστήμες και διοργάνωνε τακτικές συναντήσεις ανάμεσα στους μεγαλύτερους επιστήμονες της εποχής του όπως οι Marie Curie, Henri Poincaré, Albert Einstein ή Paul Langevin. Με τη στήριξη του Δήμου των Βρυξελλών και ιδιωτών χορηγών, σύντομα εγκαθίστανται στο πάρκο πέντε επιστημονικά ιδρύματα, τα ινστιτούτα φυσιολογίας, υγιεινής, ανατομίας και

Michel Polak (1885-1948)

Ο Michel Polak είναι Ελβετός αρχιτέκτονας που γεννήθηκε στο Μεξικό και που δραστηριοποιήθηκε κυρίως στο Βέλγιο μετά τις σπουδές του στη Ζυρίχη και το Παρίσι. Η πόλη των Βρυξελλών του οφείλει ορισμένα από τα πιο σημαντικά κτήριά της, συνήθως σε στυλ Art Déco, όπως μεγάλα ξενοδοχεία ή ιδιωτικά μέγαρα όπως η Villa Empain. Αυτή τη στιγμή δύο από τα κτίριά του στεγάζουν ευρωπαϊκά "θεσμικά όργανα", η Résidence Palace (Ευρωπαϊκό Συμβούλιο) και το ινστιτούτο Eastman (Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας).

κοινωνιολογίας, καθώς και μια εμπορική σχολή. Κατά τη δεκαετία του 1920, τα ιδρύματα αυτά μετακομίζουν το ένα μετά το άλλο στη νέα πανεπιστημιούπολη του Ελεύθερου Πανεπιστημίου των Βρυξελλών. Το οδοντιατρικό ινστιτούτο George Eastman ανοίγει τις πύλες του το 1935, ύστερα από εγκαίνια που τελούνται με την παρουσία του Βασιλιά Λεοπόλδου Γ' και της Βασίλισσας Αστρίντ, ένα μήνα πριν βρει το θάνατο σε δυστύχημα. Το λύκειο Émile Jacqmain θα εγκατασταθεί στο πρώην ινστιτούτο φυσιολογίας το 1955.

Η ανέγερση της οδοντιατρικής κλινικής

Έχοντας ως πρότυπο την κλινική του Rochester, η ανέγερση του ινστιτούτου Eastman ανατέθηκε ειδικά στον αρχιτέκτονα Michel Polak ο οποίος για την εκτέλεση των έργων και την εσωτερική διακόσμηση χρησιμοποίησε τις υπηρεσίες διακεκριμένων τοπικών επιχειρήσεων. Το κτίριο, με επένδυση από άσπρη πέτρα, περιλαμβάνει σε πρόσοψη ένα κεντρικό συγκρότημα 15 x 31,4 μέτρων, με δύο παράπλευρες πτέρυγες σε προεξοχή, που η κάθε μια έχει διαστάσεις 11,4 x 35,4 μέτρα. Ένα μνημειώδες κλιμακοστάσιο από μπλε πέτρα οδηγεί στον προθάλαμο της εισόδου, ο οποίος φέρει ανάγλυφα σε πλήρη ανάπτυξη και κοσμείται από μια μνημειώδη πόρτα πλαισιωμένη από διακοσμητική κατασκευή από σφυρήλατο σίδερο. Στο στυλ της δεκαετίας του 1930, τα εσωτερικά κουφώματα έχουν κατασκευαστεί από πολύτιμο ξύλο του Κονγκό. Στις πτέρυγες βρίσκεται μια αίθουσα διδασκαλίας, ένα μικρό μουσείο ορθοδοντικής, μια βιβλιοθήκη, ένα βεστιάριο και εγκαταστάσεις υγιεινής. Στον όροφό τους βρίσκεται μια αίθουσα ακτινογραφίας, αίθουσες εγχειρήσεων, αναισθησίας ή εξαγωγής, κοιτώνες για κορίτσια και αγόρια και εργαστήρια. Στον πρώτο όροφο του κεντρικού συγκροτήματος, σε τρεις σειρές, βρίσκονται 26 σύγχρονες οδοντιατρικές πολυθρόνες, σε ένα μεγάλο χώρο που φωτίζεται από μεγάλα παράθυρα με μεταλλική κάσα.

Εικόνα 1 — Ανέγερση του Ινστιτούτου Eastman, 1934.

© University of Rochester Medical Center, Eastman Institute for Oral Health

Η κλινική Eastman, χώρος επιστήμης και αλληλεγγύης

Καρπός ενός προβληματισμού σχετικά με την υγιεινή, η κλινική εξοπλίστηκε με το πιο σύγχρονο ιατρικό υλικό της εποχής, αλλά επίσης διακρίθηκε από την προσοχή που έδινε στο νεαρό κοινό στο οποίο πρόσφερε τις υπηρεσίες της. Πεπεισμένος ότι μια κλινική πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο ελκυστική, χωρίς να θυμίζει στα παιδιά τον χαρακτήρα του νοσοκομείου, ο Polak προσπάθησε πράγματι να αποκλείσει το λευκό χρώμα και να το αντικαταστήσει, τόσο στους τοίχους όσο και στα δάπεδα από ποικίλους χρωματισμούς. Άλλωστε, η αίθουσα αναμονής διακοσμήθηκε από τοιχογραφίες του Βέλγου ζωγράφου Camille Barthélémy οι οποίες αναπαριστούν στη μπορντούρα σκηνές από τους πιο διάσημους μύθους του La Fontaine. Στο κέντρο της

αίθουσας, δεσπόζει ένα μεγάλο χάλκινο κλουβί με εξωτικά πουλιά, έτσι ώστε τα παιδιά να διασκεδάζουν όσο περιμένουν. Κατά την περίοδο λειτουργίας του, το Ινστιτούτο Eastman φρόντιζε περίπου 150 παιδιά την ημέρα και αποτελούσε επίσης έναν χώρο διδασκαλίας για τους φοιτητές οδοντιατρικής, καθώς και τόπο επιστημονικών συναντήσεων, χάρη στην αίθουσα διασκέψεών του, η οποία χωρούσε περισσότερους από 150 καθημένους.

Η κλινική και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Από το 1955, το κτίριο στεγάζει παράλληλα ένα οίκο ευγηρίας, την résidence Eastman. Αλλά, ύστερα από περισσότερα από 50 χρόνια οδοντιατρικών υπηρεσιών, το Δημόσιο Κέντρο Κοινωνικής Βοήθειας (CPAS) των Βρυξελλών αποφάσισε να τερματίσει τις δραστηριότητες περίθαλψης και ευγηρίας προκειμένου το κτίριο να χρησιμοποιηθεί από τον ιδιωτικό τομέα. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το οποίο ήδη από τη δεκαετία του 1970 χρησιμοποιούσε όχι ιδιαίτερα πρακτικούς χώρους στην boulevard de l'Empereur, αποφάσισε, προβλέποντας την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους στις Βρυξέλλες όσον αφορά τις πολιτικές του ομάδες και τις επιτροπές του, να αναθέσει την κατασκευή ενός κτιρίου στην οδό Belliard, το οποίο το μίσθωσε η βελγική κυβέρνηση και το υπομίσθωσε το Κοινοβούλιο. Όμως, το κτίριο Eastman βρίσκεται πολύ κοντά στην οδό Belliard[1].Πράγματι, το 1985, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μίσθωσε από την CPAS το κτίριο Eastman, μίσθωση που ανανεώθηκε κατ' επανάληψη πριν από την οριστική αγορά του κτηρίου το 2008 με εμφυτευτική σύμβαση διάρκειας 99 ετών.

Εικόνα 2 — Η αίθουσα αναμονής του Ινστιτούτου Eastman με το χάλκινο κλουβί, 1935.

Πηγή: Αρχεία Σύγχρονης Αρχιτεκτονικής, Βρυξέλλες

Το 1985 είναι μια σημαντική ημερομηνία για την ιστορία του Οργάνου, δεδομένου ότι το Κοινοβούλιο αποφασίζει με ψήφισμά του να αναπτύξει την παρουσία του στις Βρυξέλλες, καθώς και να προχωρήσει στην ανέγερση ημικυκλίου με τουλάχιστον 600 θέσεις[2]. Δεδομένου ότι δεν υπήρχε απόφαση των κρατών μελών σχετικά με ενιαία έδρα των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, παρά το γεγονός ότι το Κοινοβούλιο ζητούσε να ληφθεί μια τέτοια απόφαση, το Κοινοβούλιο αποφάσισε να χρησιμοποιήσει το ισχνό περιθώριο ελιγμών που διαθέτει βάσει των Συνθηκών έτσι ώστε να αναδιοργανώσει τις εργασίες του. Δεδομένου ότι η Ενιαία Πράξη, που τότε βρισκόταν υπό εκπόνηση, αναμενόταν να ενισχύσει το ρόλο του, το Κοινοβούλιο οργάνωσε στην προοπτική αυτή για δεύτερη φορά σύνοδο ολομελείας στις Βρυξέλλες, στο Palais des Congrès, στην οδό Ravenstein. Ωστόσο, αυτή η πρεμιέρα σημαδεύτηκε από τεχνικές δυσκολίες και από τη διαπίστωση ότι το Κοινοβούλιο θα έπρεπε να εξοπλιστεί με τη δική του υποδομή[3], που να είναι καλύτερα προσαρμοσμένη στις εργασίες του και στις επικείμενες διευρύνσεις (Ισπανία και Πορτογαλία το 1986).

Το 1986, μόνο το 11 % του προσωπικού του Κοινοβουλίου εργαζόταν στις Βρυξέλλες, και, με βάση την απογραφή του 1983, χρησιμοποιούσε 413 γραφεία στην οδό Belliard και 80 στην οδό Remorqueur. Αλλά οι υπάλληλοι του Κοινοβουλίου ασφυκτιούσαν και σε αναμονή της ανέγερσης νέων υποδομών, η ενοικίαση του κτιρίου Eastman απέκτησε όλη την αξία της. Από το 1985, το κτίριο Eastman φιλοξένησε διάφορες διασκέψεις, αλλά επίσης υποδέχτηκε μια καφετέρια, ένα τυπογραφείο και αίθουσες συνεδριάσεων, ενώ από το 1993 οι χώροι αυτοί αφιερώθηκαν σε βρεφονηπιακό σταθμό για τα παιδιά του προσωπικού του Κοινοβουλίου, με περίπου 220 θέσεις. Στη συνέχεια, το κτίριο στέγασε διάφορες ευρωπαϊκές οργανώσεις όπως τις Γυναίκες της Ευρώπης, το Ίδρυμα Πήγασος ή τις χορωδίες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Με την πάροδο των ετών, οι χώροι του στέγασαν επίσης ορισμένες υπηρεσίες του Ευρωπαίου Διαμεσολαβητή καθώς και του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το πάρκο Léopold με τα πολλά κτίριά του, όπως το Ινστιτούτο Pasteur ή η βιβλιοθήκη Solvay χαρακτηρίστηκε εν μέρει διατηρητέο από το 1976. Από την άλλη πλευρά, το κτίριο Eastman δεν έλαβε τέτοιο χαρακτηρισμό, ωστόσο οι προσόψεις του που έβλεπαν προς το πάρκο Léopold αποτέλεσαν τμήμα του χαρακτηρισμού του χώρου. Η κατάσταση αυτή άνοιξε πιο εύκολα το δρόμο για την ανακαίνιση και την αναβάθμισή του για πολιτιστικούς σκοπούς, καθώς και σε μια ευρύτερη προοπτική αναζωογόνησης του πάρκου Léopold. Στις 17 Ιουνίου 2009, το Προεδρείο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ενέκρινε πράγματι να διατεθεί το κτίριο Eastman στο Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας.

Τα στάδια μιας μετατροπής

Ήδη από τον Ιούλιο του 2009, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο δρομολόγησε διεθνή διαγωνισμό ο οποίος διεξήχθη σε τρεις φάσεις. Καθ' όλη τη διάρκεια του διαγωνισμού, ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε σε στοιχεία όπως η μουσειογραφική σύλληψη του έργου, η δυνατότητα πρόσβασης από άτομα περιορισμένης κινητικότητας, η ανάλυση των αναγκών και η αξιολόγηση των δαπανών εκμετάλλευσης, ή ακόμη και ο περιβαλλοντικός αντίκτυπος και η ενεργειακή απόδοση του κτιρίου. Η τελευταία φάση του διαγωνισμού περατώθηκε στις αρχές του 2011 με τον ορισμό της ανάδοχης κοινοπραξίας, δηλαδή του αρχιτεκτονικού γραφείου Chaix & Morel et Associés (Γαλλία), της JSWD Architekten (Γερμανία), και της TPF Engineering (Βέλγιο). Το έργο πρόβλεπε ιδίως την κατασκευή μιας σύγχρονης επέκτασης, καθώς και την ανακαίνιση των αρχικών προσόψεων και ορισμένων αιθουσών, έτσι ώστε να διαφυλαχθεί η ιστορική αισθητική των χώρων.

Εικόνα 3 — Έργο του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας. Πλάγια όψη

Πηγή: Atelier d'architecture Chaix & Morel et Associés, Paris JSWD, Köln Image:

Για να φιλοξενηθεί το σύνολο του προγράμματος, ήταν απαραίτητο να διπλασιαστεί η επιφάνεια του υφιστάμενου κτιρίου: έτσι, το έργο επεκτάθηκε στην πίσω αυλή και σε υπερκατασκευή στο υπάρχον κτίριο. Ωστόσο, αυτή η αύξηση σε ύψος, σε τρεις ορόφους, έγινε με σεβασμό και ήρθε να ενισχύσει την αρχή σύνθεσης του αρχικού κτιρίου, που βασιζόταν στην πρωτοκαθεδρία του κεντρικού κτιρίου και στην αξονική του συμμετρία. Πάνω στην παλαιά στέγη, το γυάλινο περίβλημα της επέκτασης, διακοσμημένο με σχέδια μεταξοτυπίας, αφήνει τον παρατηρητή να μαντέψει το περιεχόμενό του: αδιαφανή πρίσματα μοιάζουν να αιωρούνται μέσα σε αυτό το διαφανές κουτί.

Το 2012, το κόστος των εργασιών επέκτασης και ανακαίνισης του κτιρίου εκτιμήθηκε σε 31 εκατ. ευρώ, ενώ το κόστος της έκθεσης — όπου συμπεριλαμβάνεται ένα μεγάλο ποσό αφιερωμένο στην πολυγλωσσία — σε 21,4 εκατ. ευρώ. Κατά τον αρχιτεκτονικό διαγωνισμό, το έργο έδωσε τροφή σε έντονες αντιπαραθέσεις σχετικά με τη σκοπιμότητά του καθώς και με τον τρόπο που εντάσσεται στον βελγικό αρχιτεκτονικό περίγυρο. Μια παρόμοια ανταλλαγή απόψεων πραγματοποιείται πάντοτε κατά την ανέγερση σημαντικών μουσείων τα τελευταία χρόνια, και φαίνεται θεμιτή. Το Κοινοβούλιο διευκόλυνε τη συζήτηση, δεδομένου ότι οργάνωσε το 2012 έκθεση των υποψηφίων σχεδίων και του σχεδίου που επελέγη τελικά. Επίσης, οργάνωσε πολλές συνεδριάσεις με οργανώσεις περιοίκων.

Το έργο του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας

Η ιδέα της δημιουργίας ενός μουσείου της Ευρώπης δεν είναι νέα. Ήδη από τη δεκαετία του 1990, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε σκεφθεί να ανοίξει ευρωπαϊκές αίθουσες σε διάφορα μεγάλα ευρωπαϊκά μουσεία[4]. Επίσης, ένα ιδιωτικό έργο Μουσείου της Ευρώπης δρομολογήθηκε στις Βρυξέλλες το 1997, οδηγώντας σε δύο εκθέσεις προσχεδίων και σε μια περιοδεύουσα έκθεση.

Εκτός αυτού, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες τέθηκε το ζήτημα της δημιουργίας ενός μεγάλου εθνικού μουσείου. Η ιδέα αυτή στέφθηκε με επιτυχία στη Γερμανία, με το *Haus der Geschichte (Σπίτι της Ιστορίας)* στη Βόννη. Αντίθετα, το έργο του *Εθνικού Ιστορικού Μουσείου* που δρομολογήθηκε το 2006 από το ολλανδικό κοινοβούλιο εγκαταλείφθηκε το 2010, όπως επίσης και το έργο Σπιτιού της Ιστορίας της Γαλλίας, την ανέγερση του οποίου θέλησε ο Πρόεδρος Nicolas Sarkozy, στη συνέχεια όμως εγκαταλείφθηκε λόγω του κόστους του (80 εκατ. ευρώ) αλλά επίσης και εξαιτίας των κριτικών που προκάλεσε η ιδέα της συγγραφής μιας εθνικής αφήγησης. Αντιθέτως, στις Ηνωμένες Πολιτείες, μετά το

Εικόνα 4 — Έργο του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας — Εσωτερική όψη

Πηγή: Atelier d'architecture Chaix & Morel et Associés, Paris JSWD, Köln
Image: © E.Young / AACMA - JSWD

τέλος του Ψυχρού Πολέμου πολλαπλασιάστηκαν στην Ουάσινγκτον τα μουσεία που αποφεύγουν την ιδέα ενός μεγάλου εθνικού αφηγήματος (*Αμερικανικό Μουσείο Μνήμης του Ολοκαυτώματος, Εθνικό Μουσείο των Αμερικανών Ινδιάνων*).

Στο πλαίσιο αυτό, το έργο του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας, που δρομολογήθηκε επίσημα το Φεβρουάριο του 2007 από τον Hans-Gert Pöttering κατά την εναρκτήρια ομιλία του μετά την εκλογή του ως Προέδρου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, φαίνεται φιλόδοξο. Το Δεκέμβριο του 2007 συγκροτήθηκε επιτροπή εμπειρογνωμόνων, απαρτιζόμενη από 9 ιστορικούς ή μουσειογράφους από ολόκληρη την Ευρώπη[5]. Η επιτροπή πρότεινε μια αντίληψη για το Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας το Σεπτέμβριο του 2008[6]. Τότε αποφασίστηκε το Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας να έχει ως πρωταρχική αποστολή να επιτρέπει σε επισκέπτες κάθε είδους και από κάθε προέλευση να κατανοούν καλύτερα την πρόσφατη ιστορία της ηπείρου, τοποθετώντας την στο πλαίσιο των προηγούμενων αιώνων, οι οποίοι διαμόρφωσαν τις ιδέες και τις αξίες μέσα από διεργασίες ορισμένες φορές μακρόχρονες και επίμονες. Το μουσείο θέλει επίσης να δώσει στους πολίτες τα μέσα να ρίξουν μια κριτική ματιά στην ιστορία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, τις συνέπειές της, τις προοπτικές της και τις προκλήσεις της[7]. Έτσι, το Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας νοείται ως ένας χώρος άτυπης μάθησης, ένα πλαίσιο που προσφέρει στους επισκέπτες τη δυνατότητα να αποκτήσουν γνώσεις μέσα από την εμπειρία που έχουν από το μουσείο. Έχοντας σχεδιαστεί ως χώρος που ευνοεί την εμβύθιση του επισκέπτη, το Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας θέλει να προκαλέσει στους επισκέπτες την όρεξη για μια ιστορία που παρουσιάζεται ως δική τους και να τους ξυπνήσει την περιέργεια για την τρέχουσα πορεία της Ευρώπης. Παρουσιάζοντας την ιστορία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ιστορίας του εικοστού και του εικοστού πρώτου αιώνα, το Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας καλείται κατά συνέπεια να συμπληρώσει το *Parlamentarium* που εγκαινιάστηκε το 2011, το οποίο επικεντρώνεται στην ιστορία της ευρωπαϊκής οικοδόμησης και στη λειτουργία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Οι επισκέπτες της ευρωπαϊκής γειτονιάς θα μπορούν να επισκεφθούν και τα δύο κτίρια, καθώς και άλλους τόπους ενδιαφέροντος, όπως το Ημικύκλιο, η Esplanade και η επίσημη είσοδος, κάτι που θα τους δώσει τη δυνατότητα να ανακαλύψουν το πλήρες πανόραμα της λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με φόντο την ευρωπαϊκή ιστορία.

Η καρδιά του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας θα αποτελείται από μια μόνιμη έκθεση η οποία θα σκιαγραφεί, φτάνοντας μέχρι τις ημέρες μας, την εξέλιξη που οδηγεί από το 19ο αιώνα και τους κατακλυσμούς του Πρώτου και του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου στη μετάβαση στον Ψυχρό Πόλεμο, στην πτώση του σιδηρού παραπετάσματος και του τείχους του Βερολίνου και στην εμβάθυνση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, με σύντομες αναδρομές στις απαρχές της ηπείρου, στον Μεσαίωνα και στη σύγχρονη εποχή.

Οι διάφοροι όροφοι του μουσείου εντάσσονται σε μια χρονοθεματική λογική. Σε όλη τη διάρκεια της διαδρομής, η κύρια έκθεση θα προσφέρει πληθώρα θεωρήσεων γύρω από μελέτες περιπτώσεων, προκαλώντας τις ερωτήσεις του επισκέπτη. Ο τελευταίος όροφος, που στέφεται από οροφή "ανοικτή" στον ουρανό, έχει ως στόχο να καταδείξει την απειρία ενδεχομένων του ευρωπαϊκού μέλλοντος. Επίσης, θα χρησιμεύσει επίσης ως χώρος που δίνει τη δυνατότητα στους επισκέπτες να ανασάνουν, να αναλογιστούν τις εντυπώσεις τους. Για να το πετύχει αυτό, το Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας εμπνέεται από το μεθοδολογικό οπλοστάσιο των σύγχρονων μουσείων έτσι ώστε να γεννήσει εμπειρίες που αφορούν όλες τις αισθήσεις, χάρη σε αντικείμενα, οπτικά και

οπτικοακουστικά στοιχεία και επεξηγηματικά κείμενα που είναι διαθέσιμα στις είκοσι τέσσερις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Πέρα από τη μόνιμη έκθεση, θα οργανωθούν επίσης άλλες δραστηριότητες, όπως προσωρινές και περιοδεύουσες εκθέσεις, αλλά επίσης ένα ευρύ φάσμα εκδηλώσεων και εκδόσεων. Εκτός αυτού, το μουσείο έχει θέσει ως στόχο να προτείνει, πέρα από τις εκθέσεις και τις επισκέψεις με ξεναγό, ένα παιδαγωγικό πρόγραμμα που θα καλεί τον επισκέπτη να διερωτηθεί σχετικά με την προσέγγισή του στο θέμα της ευρωπαϊκής ιστορίας και σχετικά με την κληρονομιά που αυτή μετέδωσε στον σύγχρονο κόσμο.

Το άνοιγμα του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας το Νοέμβριο του 2016 θέλει να δώσει μια νέα διάσταση στην επίσκεψη του κοινού στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και αναμένεται επίσης να προκαλέσει συμπληρωματικές επισκέψεις της τάξεως των 350 000 επισκεπτών ετησίως. Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι το κτίριο Eastman διατηρεί κατά τη διάρκεια της μακράς ιστορίας του, τόσο τον καινοτόμο χαρακτήρα του από πλευράς εξοπλισμού όσο και την κατεύθυνσή του προς τις επιστήμες και προς το άνοιγμα στο κοινό. Από την άποψη αυτή, ασφαλώς δεν είναι υπερβολή να υποστηρίξουμε ότι η δημιουργία του Σπιτιού της Ευρωπαϊκής Ιστορίας συμβάλλει σε μια μορφή επιστροφής στις ρίζες για το πάρκο Léopold.

Βασική βιβλιογραφία

Οικοδομώντας ένα Σπίτι της Ευρωπαϊκής Ιστορίας Ένα έργο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Λουξεμβούργο, Υπηρεσία Επίσημων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 2013, 49 σελ.

S. Clark et J. Priestley, *Europe's Parliament, People, Places, Politics*, Londres, John Harper Publishing, 2012.

T. Demey, *Bruxelles, chronique d'une capitale en chantier*, volume 2: *De l'Expo 58 au siège de la CEE*, Bruxelles, Paul Legrain, 1992.

C. Mazé, *La fabrique de l'identité européenne, dans les coulisses des musées de l'Europe*, Paris, Belin, 2014.

Σημειώσεις

[1] Ελεγκτικό Συνέδριο, ειδική έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με την πολιτική ακινήτων των θεσμικών οργάνων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ΕΕC, αριθ. C221/1, 3 Σεπτεμβρίου 1979.

[2] Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, ψήφισμα σχετικά με «τις αναγκαίες υποδομές για τη διεξαγωγή συνεδριάσεων στις Βρυξέλλες», 24 Οκτωβρίου 1985, έγγρ. B2-1120/85.

[3] Ειδικότερα, η αίθουσα δεν επέτρεπε τη διεξαγωγή ηλεκτρονικής ψηφοφορίας ούτε την καταμέτρηση των ψήφων κατά τις ονομαστικές κλήσεις. Agence Europe, 28 Απριλίου 1983.

[4] Véronique Charléty, «Η εφεύρεση του Μουσείου της Ευρώπης, συμβολή στην ανάλυση των ευρωπαϊκών συμβολικών πολιτικών», *Regards sociologiques*, 27-28, 2004.

[5] Camille Mazé, *La fabrique de l'identité européenne, dans les coulisses des musées de l'Europe*, Paris, Belin, 2014.

[6] Comité d'experts, *Lignes directrices pour une Maison de l'histoire européenne*, Parlement européen, octobre 2008.

[7] Taja Vovk van Gaal et Christine Dupont, "The House of European History", *Entering the minefields: the creation of new history museums*, conference proceedings from EuNAMus, 2012.

Δήλωση αποποίησης ευθύνης και δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας:

Το περιεχόμενο του παρόντος εγγράφου αποτελεί αποκλειστική ευθύνη του συντάκτη και οι απόψεις που εκφράζονται σε αυτό δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη την επίσημη θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Προορίζεται για τους βουλευτές και το προσωπικό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού έργου τους. Η αναπαραγωγή και η μετάφραση για μη εμπορικούς σκοπούς επιτρέπεται υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται μνεία της πηγής και ότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει ενημερωθεί και του αποστέλλεται αντίγραφο.

© Union européenne, 2016.

eprs@ep.europa.eu
http://www.eprs.ep.parl.union.eu (intranet)
http://www.europarl.europa.eu/thinktank (internet)
http://epthinktank.eu (blog)